

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TASAM
TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
tasam.org

TASAMWORLD
AKADEMİ VE İNOVASYON GRUBU
tasamworld.org

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Afrika Boynuzu [Etiyopya, Somali, Eritre, Cibuti])

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemeslik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzden fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

“Stratejik Diyalog”; tarafların orta ve uzun vadeli stratejik vizyonlarına hizmet edecek ikili veya çok taraflı diplomatik ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir. Türkiye ve Afrika arasında, özellikle son 20 yıllık süreçte, uluslararası düzeyde akademik çevrelerin gündeminde önemli yer teşkil eden ve aktif diplomatik niteliği öne çıkan gelişmeler bu tanımın mahiyetine uygun kapasite inşasını mümkün kılacak bir aşamaya erişme eğilimindedir.

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

Bu durum, bir yönüyle Türkiye'nin dış politikada değişikliğe giderek önce Afrika'ya Açılım Eylem Planı (1998) daha sonra Afrika Yılı (2005) ilanı ve takip eden çok kademeli ve çok yönlü girişimlerden; diğer yönüyle uluslararası siyasi dengelerin, Afrika'nın belli ölçüde ve bütün olumsuzluklara rağmen, kendi insan kaynağı enerjisinden dışa-dönük bir iç-dinamik oluşturmaya imkan sağlayacak farklı bir yöne evrilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Yeni bir dönemin başlangıç aşaması niteliğindeki bu sürecin etkilerini Türkiye - Afrika Boynuzu bölgesi ilişkilerinde de gözlemlemek mümkündür.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

Tarih boyunca, pek çok etkili güç, **Etiyopya, Somali, Eritre ve Cibuti**'den oluşan ve fakat özellikle Sudan, Güney Sudan, Kenya ve Uganda gibi ülkelere; Nil Havzası, Arap Yarımadası, Aden Körfezi ve Hint Okyanusu gibi coğrafyalara komşuluğundan bağımsız düşünülmesi de pek mümkün olmayan **Afrika Boynuzu** bölgesinin stratejik konumu ve öneminin farkındalığıyla siyasi, iktisadi ve hatta askerî açıdan Bölge'de varlık gösterme eğiliminde olmuşlardır. Nitekim, belli dönemlerde, Afrika Boynuzu bölgesi bu eğilimden kaynaklanan uluslararası güç rekabetinin istikrarsızlaştırıcı sonuçlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bölge halen bu güçlerin ilgi odağı olmayı sürdürmektedir.

Ülkelerin büyüme hedeflerine ve küresel ekonomik ilişkilere bağlı olarak karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin dünya çapında giderek derinleştiği günümüzde, ilişkilerin çok boyutlu geliştirilmesi; enerji güvenliğinin sağlanması; yasadışı ticaret ve türevlerinin önlenmesi; artan terörist faaliyetlere karşı mücadele zorunluluk arz etmektedir. İstikrar, barış ve güvenliğin ekonomik, sosyal ve siyasi etkileşimle bağlı bulunduğu Afrika Boynuzu bölgesinde, barış ve güvenliği tehdit eden gelişmelerin önüne geçilmesi hem Bölge ülkeleri hem de Bölge'ye yönelik bölgesel, kıtasal ve uluslararası örgütler için başlıca görev hâline gelmiştir.

Bu süreçte, Türkiye ve Afrika Boynuzu ülkeleri kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği ve kapasite inşası açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara siyasi, ekonomik, diplomatik ve jeostratejik açıdan daha geniş bir perspektif ile bakma ihtiyacı vardır.

Bölgesel meselelerin çözümünde Türkiye ve Bölge ülkelerinin stratejik işbirliğine önemle ihtiyaç duyulmaktadır. Bölge çapında siyasi, ekonomik ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilerek ilgili alanlardaki işbirliğinin Bölge ülkelerinin tümünde istikrar, kalkınma ve barışın tesisine hizmet edecek şekilde genişletilmesi ve derinleştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Türkiye'nin gerek stratejik ortaklık gerek gözlemci statüsüyle çalışmalarına katkıda bulunduğu Afrika Birliği ve Doğu Afrika Topluluğu gibi örgütlerin de amaçları arasında yer alan bu hususların stratejik diyalog ve karşılıklı kapasite inşasında özenle değerlendirilmesi gerekir.

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistemi içerisinde Türkiye - Afrika Boynuzu Ülkeleri ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; Türkiye ve Bölge'ye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır.

Bu kapsamda çeşitli sektörlerden temsilcileri, Türkiye - Afrika Boynuzu arasındaki ilişkilerin stratejik boyutunu ön plana alan bir yaklaşımla; yapılacak ikili ve çok taraflı çalışmalarla **Türkiye - Afrika Boynuzu Stratejik Diyalogu** önemli bir işlev görecektir.

Diyalogun hedefleri şunlardır:

- Türkiye ve Bölge'den uzmanlarca hazırlanan akademik çalışmalar üzerinden, Bölge'nin içinde bulunduğu durumu tüm yönleriyle ortaya koymak.
- Çözüm üretimine katkı sağlamak üzere, karşılıklı uzman, akademisyen ve düşünce kuruluşlarına; Bölge'ye, bölgesel ilişkilere ve Bölge'nin karşı karşıya bulunduğu sorunlara ilişkin bilgi aktarmak.
- Karşılıklı karar mekanizmalarına Bölge'nin stratejik konumu hakkında hatırlatmalarda bulunmak ve ikili - çok taraflı politikalar önermek.
- Türkiye'nin, ülkeler bazında altyapı gelişimi ve kaynakların değerlendirilmesi konusunda desteğe ihtiyacı olan Bölge'de, karşılıklı yararı gözetilen güçlü yatırımlar yapmasına ve Bölge ülkeleri ile karşılıklı güçlü ekonomik ilişkiler geliştirmesine katkı sağlamak.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Temel Alanlar

Etiyopya - Türkiye

Somali - Türkiye

Eritre - Türkiye

Cibuti - Türkiye

Stratejik Etkileşim Alanları

Sudan

Güney Sudan

Kenya

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

Uganda

Nil Havzası

Arap Yarımadası

Aden Körfezi

Hint Okyanusu

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi, Tarım ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Afrika Boynuzu Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

TÜRKİYE AFRİKA BOYNUZU STRATEJİK DİYALOĞU

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının, tarafların karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar

